

## JUUBELID

### VAMBOLA VEINLA – 75



Vambola Veinla on sündinud 24. novembril 1926. aastal Rae vallas talupidaja peres. Lõpetas 1945. a. tehnik-mehaanikuna Tallinna Tehnikumi ja 1951. a. insener-mehaanikuna TPI. Oli 1950...1954 Tallinna Kommunaal-Ehitustehnikumi õppejõud ja 1954...1957 Luunja sovhoosi mehaanikainsener.

Seejärel astus Leningradi Põllumajanduse Instituuti aspirantuuri loomakasvatuse mehhaniseerimise alal, kus kaitses 1962. aastal dissertatsiooni tehnika-kandidaadi kraadi saamiseks. Alates 1960. aastast töötab Eesti Põllumajanduse Akadeemias ja Eesti Põllumajandusülikoolis. Selle alase õppe- ja uurimistöö laienemise tõttu loodi EPA-s 1969. a. iseseisev loomakasvatuse mehhaniseerimise kateeder, mille esimeseks juhatajaks ja õppe- ning uurimistöö põhisuundade väljaarendajaks sai V. Veinla. Kogu tema edasine töö ja tegevus on seotud loomakasvatuse mehhaniseerimise õpetamisega ja teadustööga dotsendina 1964...1985, professorina 1985...1994 ja alates 1994. a. emeriitprofessorina. 1992. a. kaitses dissertatsiooni tehnikateaduste doktori kraadi saamiseks.

V. Veinla on tunnustatud õppejõud, oma ala hinnatud eriteadlane ja entusiast. Oli EPA Põllumajanduse Mehhaniseerimisteaduskonna meetodikakomisjoni kauaaegne esimees, tema põhitegevus oli suunatud üliõpilaste iseseisva töö osa suurendamisele ja eelisarendamisele.

V. Veinla teadustöö põhisuund on olnud sõnnikuärastamiseseadmete uurimine ja konstrueerimine. Uurimisrühm R. Loskit ja O. Kolde projekteeris ja evitas seitsmekümendatel aastatel tootmisse V. Veinla juhendamisel mehaanilise ajamiga sõnnikulaatkraapkonveieri. Kadrina EPT tootis neid 104 komplekti. 1985. a. saadi kraabi kohta autoritunnistus. 1990...1993 uuriti ja projekteeriti hüdroajamiga laatkraapkonveier ja pressur sõnniku laadimiseks hoidlasse kihi alla (kaastöötajad M. Asi, P. Kaar, E. Peik). Neid tootis Otepää ART. 1997...2000 uuriti ja projekteeriti sõnniku sammskreepseade (P. Kaar, M. Kuik, K. Kaul). Katseseade töötab Väandra valla Maarjakase talu laudas. Toimub ettevalmistus seeriatootmiseks.

V. Veinla on olnud aktiivne üliõpilaste teaduslike tööde juhendaja. Seda iseloomustab autasustatud tööde suur arv. Vabariiklikul konkursil saadi 18 autasu, üleliidulistel konkurssidel 5. Eesti Teaduste

Akadeemia preemia pälvis P. Kaare töö (1995); De Laval'i preemia T. Leola (2001).

V. Veinla oli aastatel 1995...1998 Eesti Inseneride Liidu juhatuse liige, kusjuures 1996. a. asutati tema eestvõtmisel Eesti Põllumajandusinseneride Liit.

V. Veinla on aastast 1986 ENSV teeneline insener, aastast 1998 Eesti volitatud insener.

V. Veinla on osalenud aktiivselt APS-i töös, on aastast 1997 APS-i auliige.

Tema enam kui 150 teadustööst tuleb nimetada järgmisi: "Loomafarmide sisetranspordi mehhaniseerimine" (1973), "Lüpsikarja pidamise tehnoloogia" (1976), "Farmisese transpordi mehhaniseerimine" (1983), "Farmide mehhaniseerimine" (1987, koostaja ja autoreid), "Farmide tehnoloogia projekteerimine" (1988), "Masinlüps" 1–2 (1993, 1996, koostaja ja autoreid), "Veisefarmide tehnoloogia projekteerimise juhend" (1994), "Sõnniku sammskreepseade" (1998, koostaja ja autoreid).

Soovime juubilarile edaspidiseks samasugust tööindu, uurivat vaimu ja põhjalikkust, head tervist ja edu nii põllumajandusteaduse arendamisel kui ka töötamisel oma suvekodu põllulapil.

**B:** Veinla, Vambola EE 14; A. Leola. Vambola Veinla – 70. – Agraarteadus, 1996, 4.

H. Möller

### MALL REEBEN – 70



Mall Reeben on sündinud 7. novembril 1931. aastal Tartus teadlaste perekonnas. 1950. aastal lõpetas ta Tartu II Keskkooli, 1955. aastal Tartu Riikliku Ülikooli (kiitusega) keemik-organikuna. Pärast TRÜ lõpetamist töötas juubilar ühe aasta EPA keemiakateedri vanemlaborandina. Aas-

taail 1956...1959 oli ta Moskva Riikliku Ülikooli keemiateaduskonna aspirantuuris, mille lõpetades omistati talle keemiakandidaadi kraad. 1959...1961 oli Mall Reeben EPA keemiakateedri assistent ja vanemõpetaja, 1961...1962 töötas ta Leedu TA Keemia ja Keemilise Tehnoloogia Instituudis nooremteadurina. Alates 1962. aastast töötas ta jällegi EPA keemiakateedris, algul assistendina, siis vanemõpetajana ning alates 1972. aastast dotsendina (veel ka pensionieas).

Dots. M. Reeben õpetas EPA üliõpilastele üldist, anorgaanilist, analüütilist ja orgaanilist keemiat, pälvisdes oma sisuka ja nõudliku tööga nii tudengite kui ka kolleegide lugupidamise.

M. Reeben on olnud paljude õppevahendite väljaandja ja toimetaja. Ta oli mitme meetodikomisjoni liige.

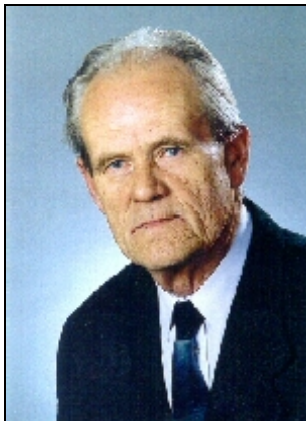
M. Reeben on uurinud heteropolühapete omadusi (kandidaadidissertatsioon). Tema uurimistö peamiseks suunaks oli mikroelementide määramine bioloogilistes objektides (looduslike vete keemiline koostis, mikroelementide sisaldus taimsetes ja loomsetes kudedes) emissioonspektraalanalüüsi jt. meetoditel. Koostöös EPA zoinseneriteaduskonna kateedritega määrati vasesisaldust põllumajandusloomade ja -lindude lihas ja subproduktides, lähtudes nende tõust, vanusest, söötmisest ja pidamistingimustest. Viimasel ajal uuris ta peamiselt glükosinolaatide määramis-metoodikaid.

Sünnipäevalaps on tuntud ka aktiivse osalejana ühiskondlikus tegevuses. Ta on olnud zoinseneriteaduskonna prodekaan ühiskondlikel alustel, osalenud ametiühingu ning mitmete teiste organisatsioonide ja seltside töös.

Õnnitleme!

A. Nilson

## EDGAR HAAK – 70



Puuviljandusteadlane Edgar Haak on sündinud 27. novembril 1931. a. Sõmerpalu vallas Võrumaal renditaluniku perekonnas. Koolitee algas Vastse-Otepää algkoolis (1939...1945) ja jätkus Valgjärve 7-kl. koolis (1945...1946) ning Otepää keskkoolis (1946...1950). 1950. a. astus ta Tartu Riiklikku Ülikooli põllumajandusteaduskonna aianduse osakonna üliõpilaseks. Eesti Põllumajanduse Akadeemia loomise tõttu (1951) sai ta õpetatud agronoomi diplomi aianduse erialal 1955. a. juba omaette põllumeeste kõrgkoolist (praegune Eesti Põllumajandusülikool).

Kõrgkooli lõpetamise järel saadeti E. Haak tolle-aegse Keila rajooni "Kalevi" kolhoosi agronoomiks. Nii nagu enamikul teistel kursusekaaslastel ei õnnestunud temalgi algul töötada õpitud erialal. 1956. a. detsembrikuus sai E. Haak siiski nooremteaduriks Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi (EMMTUI) puuviljanduse osakonnas Pollis (Viljandimaal), kus ta paar aastat varem oli läbinud tootmispraktika. Aastatel 1958...1959 töötas ta sama osakonna Karja katsepunktis Saaremaal puuviljasortide uurijana.

Õppeajal aspirantuuris (1960...1962) suundusid E. Haagi uurimused puuviljaaedade agrotehnika alale, mis ongi jäänud tema tegevusvaldkonnaks siiani.

1965. a. kaitses ta väitekirja "Erinevate vahekultuuride mõju noortele viljapuudele Eesti NSV tingimustes" (juhendaja oli doktor Aleksander Siimon) ning sai põllumajandusteaduse kandidaadi kraadi.

Alates 1. juunist 1969. a. tuli E. Haagil asuda Polli katsebaasi direktori ametikohale. Ühtlasi sai tast EMMTUI puuviljanduse osakonna juhataja, kes jätkas ka teaduslikku uurimistööd ja koordineeris puuviljandusuurimusi kogu Eestis. Paarkümmend aastat tuli tal osa võtta Üleliidulise V. I. Lenini nim. Põllumajandusteaduste Akadeemia Lääne-osakonna tööst ja korraldada selle istungeid Eestis.

Polli katsebaasi direktori ametist loobus E. Haak 1992. a. ja puuviljandusosakonna juhataja tööst 1995. a. Sellest peale jätkas tööd vanemteadurina.

E. Haak on jõudnud uurida mitmeid puuviljaaedade agrotehnika küsimusi: aedade rajamist, väetamist (eriti istutuseelset varuväetamist), viljapuude võra kujundamist ja optimaalset istutustihedust. Kui õunapuualuste aretaja ja uurija Arvo Veidenberg lahkus Pollist oma kodutalu pidama, jätkas E. Haak 1993. a. alates õunapuu kloonaluste aiakatseid. 2000. a. rajas ta astelpaju väetuskatse. 2001. a. kevadel aga nelja riigi (Eesti, Läti, Leedu ja Valgevene) ühiskatse Eesti osa nõrgakasvuliste õuna- ja pirnipuu vegetatiivaluste mõju uurimiseks.

E. Haagi uurimuste tulemusi on rakendatud Eestis puuviljaaedade rajamisel ja hooldamisel. 1982. a. sai ta Eesti NSV teenelise aiandustöötaja austava nimetuse ja 1986. a. Eesti Aianduse ja Mesinduse Seltsi teeneliseks liikmeks. Tema töid tuntakse naaberriikides.

E. Haak on avaldanud 85 artiklit ja kirjutanud raamatud "Noore viljapuu võra kujundamine" (1969, koos J. Palgiga) ja "Aiapidaja käsiraamat" (1974, kaasautor). Väga hinnatud on tema loengud ja praktilised õppured aiapidajatele.

Abikaasa Eviga on Edgaril kolm last. Kuuest lapselapsest on vanim juba Eesti kaitseväes aega teenimas.

K. Kask

## VILMAR KRAAK – 70



APS-i liige põllumajandusteaduse kandidaat Vilmar Kraak saab 29. novembril 2001. a. seitsmekümneaastaseks.

Juubilar on sündinud Põlvemaal Orava vallas talupidaja perekonnas neljanda poisslapsena. Juba kaheksa-aastaselt alustas ta iseiseisvat tööd väljaspool väikest kodutalu suviti, algul karjapoisina, hiljem põllu- ja metsatöölisena.

Pärast kohaliku Kahkva algkooli ja Võru Keskkooli lõpetamist asus ta edasi õppima Tartu Riikliku Ülikooli metsandusteaduskonna melioratsiooni osakonnas. Peagi läks metsandusteaduskond üle vastloodud Eesti Põllumajanduse Akadeemia koosseisu. Vilmar Kraak lõpetas Akadeemia 1955. aastal *cum laude*.

Esimeseks töökohaks sai tolleaegse Elva rajooni Täitevkomitee vaneminsener-melioraatori ametikoht. Elva rajooni likvideerimise järel töötas Tartu Maaparanduse Valitsuses projekteerimise grupi vaneminsenerina. 1961. aastal viidi ta üle Eesti Põllumajandustehnika Jõgeva osakonda peainsener-melioraatori ametikohale. Jõgeva mail kestis töö viis aastat, mil tookordne Tartu näidissovhoosi direktor, praegune vabariigi president Arnold Rüütel kutsus Vilmar Kraaki tööle majandisse peamelioraatori ametikohale. Aastatel 1978...1992 oli Vilmar Kraak Tartu näidissovhoosi direktori asetäitja.

Tartu näidissovhoos oli Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi alluvuses. Koostöös akadeemik Adolf Möldri, Arnold Rüütli, instituudi teadlaste ja majandi spetsialistidega hakati Tartu näidissovhoosis ellu viima laiaulatuslikku programmi katsebaasi loomiseks teadusliku uurimistöö tegemiseks. Selle programmi raames hakati põhjalikult korrastama majandi maakasutust, teedevõrku, parke, metsi ja endisi talumaju. Erilist rõhku pandi heakorrastustöödele ja maastiku kujundamisele. Töid tehti läbimõeldult – ühelt poolt kaasaegset suurtootmist ja teiselt poolt looduskeskkonna kaitse ja ökoloogilise terviklikkuse põhimõtteid silmas pidades.

Dissertatsioon teemal “Taimekasvatuse industrialiseerimise võimalusi põldude melioratiivse rekonstrueerimise teel” valmis juubilaril 1978. aastal igapäevase töö kõrvalt.

Vilmar Kraaki otsesel osavõtul ja juhtimisel kувendati ja rekonstrueeriti Tartu näidissovhoosis üle 6000 ha põllu- ja metsamaid, ehitati välja ratsionaalne teedevõrk, rajati viis paisjärve ja kalakasvatustiikide kompleks. Juubilari poolt paljude aastate kestel tehtud töö on loonud tugeva majandusliku aluse tänaste AS Tartu Agro ja Haage Suurtalu põllumeeste saavutustele.

Juubilari sulest on ilmunud üle 60 teadusliku artikli ja ettekande ning arvukalt kirjutisi ajalehtedes ja ajakirjades maaelu, põllumajanduse ja looduskeskkonna kaitse teemadel.

Alates 1994. aastast kuni tänase päevani töötab Vilmar Kraak Tähtvere vallavalitsuses maanõunikuna. Tähtvere vallas, see on põhiliselt endise Tartu näidissovhoosi territooriumil, läbiviidud põllumajanduse ja maareform on tunduvalt tulemuslikum kui enamikus Eestimaa piirkondades. Siin on säilinud ja edasi arenenud kaasaegne põllumajanduslik tootmine, söötis ja umbrohtunud põllumaid peaaegu ei ole. Inimestel on tööd ja teenistust, sotsiaalsed probleemid on paremini laabunud.

Vilmar Kraaki poolt Eesti maa ja rahva heaks tehtud töö leidis tunnustust ka eelmise riigikorra ajal. Teda on autasustatud mitmete ordenite ja medalitega,

talle on omistatud teenelise inseneri aunimetus. Eesti Raadio põllumajandussaadete kuulajate poolt valiti ta neljal korral Eesti populaarsemaks maaparandajaks.

Juubilar armastab kuulata klassikalist muusikat, lugeda ja reisida. Lisaks maanõuniku tööle tegeleb ta vallas ka keskkonnakaitse küsimustega. Vilmar Kraak on Eesti Looduskaitse Seltsi Tartu osakonna aseesimees.

Soovime juubilarile tugevat tervist, nooruslikku vaimu, õnne ja kordaminekuid paljudeks aastateks.

E. Härm

## HUGO ROOSTALU – 60

EPMÜ õppeprorektor ning mullateaduse ja agrookeemia instituudi professor Hugo Roostalu on sündinud 27. detsembril 1941. aastal Järvamaal Väätsa valla Piiumetsa külas Salu talus. Et selle mehe juured on sügaval maas, tõestab veenvalt tema esivanemate oma aja kohta vägagi edukas tegevus põllupidamise alal Kuimetsa kandi maadel.

Põllumajandusliku keskkariduse sai ta Olustvere Põllumajandustehnikumis (lõpetas 1960), kõrghariduse EPA agronoomia erialal (lõpetas 1965). Enne EPA aspirantuuri (1966...1969) töötas lühikest aega Vabariiklikus Agrookeemia Laboratooriumis (Sakus) agrookeemikuna. Õppejõuna töötab ta alates 1970. a., korralise professorina alates 1996. a. Põllumajandusteaduste kandidaadi kraadi (Läti PA-s 1974. a.) sai ta Eesti muldade režiime käsitleva uurimuse põhjal.

H. Roostalu teadusliku uurimistöö valdkonnas võime eristada mitmeid erinevaid etappe. Alustas ta põllu- ja metsamuldade hüdrofüüsikaliste omaduste, veega varustatuse ja režiimide uurimisega. Hiljem (aastatel 1972...1976) uuris koostöös oma suure eeskuju põllumajandusteadlase A. Pihoga veel ka põllukultuuride saagikust, väetamist ja muid maaviljelusega seotud probleeme. Seda tehti koos tollal EPA-s koolitust saavate mullateaduse eriala üliõpilastega A. Piho poolt rajatud kuuel pikaajalisel põldkatsel. Justkui väikese vahetalana on ta tegelnud lisaks ka energia- võsa ja kiirguse neeldumise (koostöös J. Rossiga) ning kliimamuutuste mõju (J.-M. Punning jt.) uurimisega. Viimasel poolteisel aastakümnel on tema sümpaatiat kaldunud Eesti muldade kasutus sobivuse ja viljakuse, muldade produktiivsuse ja põllumajandusliku maa- kasutuse agroökoloogilise ning majandusanalüüsi, väetiste efektiivsuse ja ratsionaalse kasutamise, põllumajanduse riskianalüüsi ja teiste taoliste uurimuste poole. Kirjeldatud arengust annab hea ülevaate tema sajani ulatuv teaduslike publikatsioonide nimekiri.

Õppetööd on H. Roostalu teinud paljudele erialadele (maamõõtmine, veemajandus, maastikukaitse ja -hooldus, maastikuarhitektuur, põllumajandussaaduste tootmine ja turustamine, agronoomia jt.) erinevates ainetes (mullateadus geobotaanika alustega, maaparanduslik mullateadus, mullateadus maakasutuse alustega, mullateadus ja maakasutusökonomika,

ratsionaalse maakasutuse ja põllumajandustootmise analüüs ning planeerimine jt.). Põllumajandusülikooli õppekorraldusega on ta olnud seotud nii agronoomiateaduskonna prodekaanina (1998...2001) kui õppeprorektorina (1996...1998 ja alates 2001. a.). Seitsmekümendatel oli H. Roostalu Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töö. Hilisematest ettevõtmistest väärib esiletõstmist põllumajandussaaduste tootmise ja turustamise eriala avamine. Veel hilisematest ehk tänapäevastest tahaks nimetada võitlemist EPMÜ püsima jäämise eest ja argumenteeritud vastuseismist põllumajanduserialade kaotamisele. Tegutsenud on juubilar nii EPMÜ nõukogu ja selle õppekomisjoni liikmena kui ka professuuri (õpetooli) hoidjana. Oma põhitöö kõrvalt on ta leidnud aega õppetöö tegemiseks veel ka väljaspool (TÜ Türi kolledž – mullateadus ning maakasutus ja põllumajandusliku tootmise alused, Räpina Kõrgem Aianduskool – ökoloogia). Õppevahendeid on H. Roostalu koostanud Eesti maakasutuse agromullastikulise ja majandusliku analüüsi, väetamise jt. probleemide kohta, kuid nende trükkis ilmumist jääme paraku veel ootama. Magistritööde juhendamise teemadena esinevad teistest sagedamini muldade hüdrofüüsikalised omadused, väetiste ja ilmastiku koosmõju, maakasutuse optimeerimine ja efektiivsus, looduslikud ja majanduslikud riskitegurid jt.

H. Roostalu administraatoritöös õppeprorektorina võis esimesel etapil tähele panna ülikooli arenguprobleemide ja rahaliste otsustuste delegerimist alla, s.o. teaduskondadesse. See oli tingitud teaduskonna tasemel toimuva isemajandamise arendamise ja olemasolevate ressursside parema ärakasutamise taotlusega. Alustatud suund jätkub muidugi ka teisel H. Roostalu valitsemise perioodil, kuid lisaks sellele on üles kerkinud palju uusi ja hoopiski keerulisemaid probleeme. Üheks selliseks on uus õppekorraldus, mis peaks tehtava koolituse viima vastavusse olemasole-

vate ja juurdesaadavate (rahaliste) vahenditega. Ouline on, et saaksime üheaegselt tõsta nii ülikoolis antava õppe kvaliteeti kui ka leida võimalusi mitmekülgsemaks spetsialiseerumiseks magistri- ja doktoriõppe tasemel. Juurutamisel on nn. 3+2 õppekorraldus ja veterinaaride koolituse viimine vastavusse Euroopa nõuetega vastavaks.

H. Roostalu veel ka EPMÜ ruumikomisjoni esimees, eelarvekomisjoni töörühma liige ja agronoomiateaduskonna nõukogu liige. Viimastel aastatel on ta osalenud ja täitnud ühekordseid tööülesandeid paljudes komisjonides ja töörühmades. Juhtmõte kõiges selles on ikka olnud üks: viia ülikooli õppe- ja teadustegevus vastavusse võimalustega ning majandada olemasolevaid ressursse (inimesed, ruumid, raha) võimalikult efektiivsemalt. Ei saa nimetamata jätta juubilari ühte erialast lähtuvat põhimõtet, mis on südamelähedane ka allakirjutanule. Nimelt seda, et Eesti põllumajandus vajab üha enam kaasaja parimal tehnoloogiatasemel olevaid kogemusi, mis aitaksid arendada efektiivset, keskkonda säästvat ja muldkatte omadusi arvestavat põllumajandust.

H. Roostalule on alati tähtis olnud ta kodu ja perekond. Tartusse kodu rajamisel oli ta ehitaja ning ühtlasi ka katmikalade spetsialist ja ärimees. Laheperal asuv suvekodu aitab lõõgastuda kogu viieliikmelisel perel – perearstist abikaasal Üllet ning kolmel pojalt. Laheperal saab juubilar tegelda oma hobidega. Kõigepealt muidugi mesilaste pidamine, aga vahel ka kalastamine.

Lõpetuseks soovin juubilarile huumorimeele jätkumist, vastupidavust EPMÜ asja ajamisel ning head tervist.

R. Kõlli